

Sundheds- og Ældreministeriet

Enhed: MEDINT
Sagsbeh.: DEPIKR
Koordineret med:
Sagsnr.: 2017579
Dok. nr.: 1492697
Dato: 03-12-2020

TALEPAPIR

Det talte ord gælder

[Fredag den 4. december, kl. 8.30, Christiansborg og Miljø- og Fødevareudvalget]

Samrådspørgsmål A

Hvordan kan regeringen begrunde aflivning og midlertidigt forbud mod hold af mink i hele Danmark med, at forsat minkavl indebærer en betydelig risiko for folkesundheden, når Fødevarestyrelsen frem til den 19. november 2020 ikke har fundet smittede besætninger på Sjælland, Lolland Falster og Fyn?

Spørgsmålet er stillet til både fødevareministeren og sundheds- og ældreministeren d. 25. november 2020 efter ønske fra René Christensen (DF)

Samrådspørgsmål E

Mener ministeren med den viden, der foreligger i dag, at det er sundhedsmæssigt forsvarligt at lade en del af avlsdyrene overleve, når WHO ikke anbefaler at slå alle mink ihjel, når Lægemiddelstyrelsen ikke frygter for en vaccine, og danske førende eksperter ligeledes heller ikke frygter for minkmutationerne?

Spørgsmålet er kun stillet til sundheds- og ældreministeren d. 27. november efter ønske fra Per Larsen (KF).

Svar på samrådspørgsmål A og E

Mange tak for det og tak til udvalget for at invitere mig med, set ud fra det sundhedsfaglige perspektiv

Og som fødevareministeren lige har forklaret, så udgør COVID-19 en helt ekstraordinær udfordring for Danmark som nation, for hele verdenssamfundet, men også for os som politikere og for vores myndigheder, som agerer i det her, som vi har til at hjælpe os med det. Det gælder epidemien i det hele taget og det gælder også, når det kommer til den her situation omkring smitten blandt mink, som det her samråd omhandler.

Vi har fulgt området tæt og har justeret håndteringen i takt med, at der er kommet ny viden, eller situationen har ændret sig, at smitten fx er spredt.

Og sundhedsmyndighederne har flere gange rejst en bekymring for det reservoir for virus, minkene udgør, og for mutationer i mink. Det er også det, regeringen som bekendt løbende har handlet på i takt med disse bekymringer er blevet rejst og er blevet skærpet.

Først i starten af juli med en strategi for inddæmning, øget overvågning med mere. Og derefter med beslutningen 1. oktober om at slå smittede besætninger og besætninger i en zone på 7,8 km omkring dem ned.

Og så senest beslutningen om at aflive alle mink, der førte til fødevareministerens lovforslag, som samrådsspørgsmålene i dag handler om, og som fødevareministeren allerede har været inde på.

Jeg vil starte ud med at supplere fødevareministeren i forhold til samrådsspørgsmål A, om den sundhedsfaglige vurdering af risiko forbundet med fortsat minkavl under epidemien. Derudover skal jeg besvare samrådsspørgsmål E, der er stillet kun til mig, omkring avlsdyr.

For at gøre det klart her indledningsvis, vil jeg nævne, at mit ben ind i det arbejde som sundhedsminister, vedrører sundhedsmyndighedernes vurdering af, hvilke konsekvenser for *menneskers* sundhed, der kan være ved fx forskellige modeller for minkavl. Så det er det humane, vi taler om her.

[november – fase 5]

Hvis man ser på side 2 i Miljø- og Fødevareministeriets redegørelse af 18. september [red. 18. november], der har titlen ”*Redegørelse for baggrund for og beslutning om strategi til bekæmpelse af spredning af COVID-19 i danske minkbesætninger*” bliver det tydeligt, hvor stor smittespredning der var i ugerne op til regeringens beslutning og det er også noget af det, som fødevareministeren netop har redegjort for.

I starten af november var der konstateret smitte i næsten 200 minkfarme. Og der var meget, meget stærke stigninger i ugerne op til og nu har det jo så rundet dags dato over 280 smittede minkfarme, trods det at man har slået dem ned, er vi nu nået helt der op. Dvs. smitten var godt og vel firdoblet bare på den måned, der gik fra regeringens beslutning om, at slå smittede dyr plus en zone på 7,8 km omkring de smittede farme ned . I den periode hvor man gjorde det, var smitten firedoblet. Det siger noget om med hvilken hastighed smitten bevæger sig i minkfarmene i Danmark..

Da vi så den 3. november får de nye og skærpede risikovurdering fra Statens Serum Institut, der står det jo klart at *”fortsat minkavl under en igangværende COVID-19 epidemi indebærer en betydelig risiko for folkesundheden, herunder mulighederne for at forebygge COVID-19 med vacciner.”*

Sundhedsstyrelsen tilslutter sig konklusionerne i risikovurderingen, og den bygger på flere faktorer, bl.a.:

- hvordan store virusreservoir i minkfarme øger risikoen for, at der igen opstår nye virusmutationer, som vacciner ikke giver optimal beskyttelse imod,
- den store udbredelse af smittede minkfarme, som det ikke er lykkedes at bremse trods forskellige tiltag med bl.a. værnemidler, begrænset adgang til besætninger , men også nedslagning m.m.
og
- at der er en stærk geografisk og tidsmæssig sammenhæng mellem antal positive minkfarme og smitteforekomst blandt mennesker – dvs. spredning af smitte til det omgivende samfund.

Det var også her, vi fik kendskab til ”cluster 5”, som var bekymrende, fordi de foreløbige undersøgelser i laboratorierne tydede på, at dette virus viste nedsat følsomhed for neutraliserende antistoffer. Denne ”cluster 5” formodes nu heldigvis at være uddød.

Men som jeg lige har nævnt gik SSIs risikovurdering på flere faktorer, og ikke kun cluster 5.

[Ingen smittede farme på Sjælland, Lolland Falster og Fyn]
Der bliver spurgt til farme på Sjælland, Lolland Falster og Fyn, hvor man jo ikke har set smitten endnu, - det er i øvrigt helt relevant spørgsmål – det er helt korrekt, at vi ikke har konstateret smitte endnu på farme her , hvilket jo er positivt.

Men som man kan læse i risikovurderingen af 3. november er det ”*sandsynliggjort, at introduktion af smitte med SARS-CoV-2 til den første minkfarm er sket ifm. smitte fra menneske til mink i ugerne op til udbruddet.*” Med andre ord, arbejdstesen er hos vores eksperter, at det er mennesker, der introducerer smitten på minkfarmene.

Og det fremgik af risikovurderingen, at fortsat minkavl, mens der er denne her virus i omløb, vil indebære en betydelig risiko for gentagelse af smittespredning blandt mink og mennesker.

Og vi fik en meget klar risikovurdering omkring netop fortsat minkavl. Bl.a. siger den, at vi kunne se ind i ”*en væsentlig forringelse af vores muligheder for at bevare epidemikontrol i Danmark*”. Meget, meget voldsomme, meget, meget klare beskrivelser og konklusioner i risikovurderingen, det kan man ikke som ansvarlig regering sidde overhørig. Der skal handles, og det blev der også.

Som det er nævnt ved flere lejligheder, så er der spørgsmål om, hvorvidt der burde være nogen, der kiggede SSI over skulderen, når de kommer med risikovurderinger.

Og jeg har svaret på det i spm. 111 til det her lovforslag: Vi har som regering fuld tiltro til sundhedsmyndighedernes vurderinger og anbefalinger. Og de er internationalt bredt anerkendte og respekterede i høj grad og sundhedsmyndighederne indhenter løbende faglig rådgivning og sparring fra både indenlandske og udenlandske eksperter, faglige miljøer og organisationer. Det er en normal praksis i det generelle arbejde.

Samrådsspørgerne fremhæver også Lægemiddelstyrelsens vurdering ift. vacciner. Og her må jeg med al respekt for LMS konstatere, at den pågældende styrelse ikke er den relevante myndighed til at komme med risikovurderinger vedrørende folkesundheden. Det er SSI og Sundhedsstyrelsen.

[Avlsdyr]

Og så vil samrådsspørgerne vide, om det ”*med den viden, der foreligger i dag, er sundhedsmæssigt forsvarligt at lade en del af avlsdyrene overleve*”.

Og jeg er bekendt med, at der tidligere har været drøftelser om avlsdyr i forbindelse med de politiske forhandlinger om, hvordan minkavlerne skal kompenseres. Og det har også været fremme, at Dansk Veterinær Konsortium, DK-VET, der rådgiver veterinærmyndighederne om håndteringen af smitte blandt dyr, har nogle modeller for dette, der er lavet tilbage d. 10 og 15. november, men der vil jeg understrege, at der er ikke foretaget en sundhedsfaglig vurdering af sundhedsmyndighederne og det har heller ikke været relevant, da der ikke har været en politisk aftale, som jo netop ikke omhandlede avlsdyr.

Det har været fremme i medierne, at sundhedsministeriet satte en proces i gang med henblik på at klarlægge de human sundhedsfaglige konsekvenser af de her modeller – fx en model med 200.000 avlsdyr. Og Sundhedsstyrelsen, der er den overordnede sundhedsmyndighed i Danmark, er kommet med foreløbige vurderinger, og jeg vil gerne citere nogle af deres konklusioner her:

Dels beskrives det veterinære konsortiums forslag til indsatser, det kan man støtte op om, men det understreges *”at ovennævnte indsatser og foranstaltninger i vid udstrækning har været forsøgt siden juni måned og det har desuagtet ikke været muligt at hindre smittespredning blandt farmene, mellem mink og mennesker, samt fra mennesker med relation til minkfarmene og til det omkringliggende samfund.”*

Og så er der nogle henvisninger til andre rapporter, og så konkluderer de nederst:

”Det er derfor Sundhedsstyrelsens vurdering, at avlsmink holdt i ikke sikre farme potentielt vil udgøre en risiko for smitte til mennesker, og at indsatser for at reducere smitte mellem farme og fra dyr til mennesker og omvendt, ikke har vist sig tilstrækkeligt effektive.”

Jeg må tage forbehold for, at der ikke er foretaget en endelig sundhedsfaglig vurdering, det er ikke lavet færdigt. Det viser situationens kompleksitet, og at det ikke er en fornuftig vej at gå.

Jeg har naturligvis ikke som sundhedsminister en direkte dialog med landbrugsorganisationer, det er der andre, der har ansvaret for. Heller ikke dem, der repræsenterer minkbranchen. Men jeg følger selvfølgelig med i medierne – og jeg har hæftet mig ved udtalelser fra minkavlerforeningens formand Tage Pedersen, både i Berlingske og det jeg husker som Landbrugsavisen. Han har i hvert fald udtalt til Berlingske, at det vil ikke være økonomisk forsvarligt med 200.000 avlsdyr.

Og til Landbrugsavisen, mener citatet var: *”Vi har tre millioner avlsdyr i dag. Hvis vi kan starte med 56.000 avlsdyr om et år, vil det tage 20 eller 30 år at komme tilbage.”*

Det vil sige vurderingen fra minkavlerne er, det er fuldstændig urealistisk at gå ned ad den vej og det er nok en af grundene til, at det udgik af de politiske forhandlinger. Jeg synes, at det er vigtigt, at der bliver lyttet til et erhverv, som virkelig har båret et tungt læs her. Og som har brug for en hurtig afklaring og en hurtig hjælp.

Hertil kommer en ekstra ting. For man kunne tro, at man kunne tage de dyr, der har været smittet og avle på dem, ud fra en antagelse om, at de må være immune. Der vil jeg henlede udvalgets opmærksomhed på en situation, der ikke er beskrevet meget i de danske medier, men som ikke desto mindre er meget bekymrende.

Nemlig at der på farm nr. 4, som ikke blev slået ned, som de første tre smittede farme blev.

Der rasede smitten gennem dyrene, de blev derefter testet og havde antistoffer og burde være immune. Men de blev smittet igen disse dyr. Hvorfor de blev smittet igen, har vi stadig ikke et endegyldigt svar på. Hvad det betyder for minks mulighed for at bevare mutationer og have antistoffer efter endt virus, og hvad det kan betyde for mennesker i øvrigt, det er noget af det vi bliver klogere på de kommende måneder og år.

Det viser meget klart, at det er på ingen måde er en vej, der på nogen måde er sundhedsmæssigt forsvarlig.

[Afslutning]

Til afslutning vil jeg sige, at Sundheds- og Ældreudvalget havde, som I formentlig ved, en høring mandag d. 16. november, hvor en række eksperter både fra SST og SSI, men også uafhængige eksperter også fra udlandet til at redegøre for de videnskabelige aspekter. Jeg er meget glad for den grundige videnskabelige debat, der er på området, al viden er værdifuld.

Og en ting stod helt klart der er ikke noget, der er sort/hvidt. Forskerne er ikke enige om alt.

Men jeg hæftede mig ved, at den helt generelle holdning var, at mink og mennesker under en COVID-19-epidemi er en dårlig kombination.

Og når vi så er på den anden side af epidemien, hvad vi alle sammen glæder os til og arbejder hen imod så hurtigt som overhovedet muligt, så kan det jo ikke udelukkes, at vi kan se ting, vi kunne have gjort anderledes – det vil der helt sikkert være. Men lige nu navigerer vi, som jeg startede med at sige, i ukendt farvand. Myndighederne arbejder i døgndrift, og de får løbende mere viden – og i det relativt korte forløb med minksmitte i Danmark – er vi kommet langt på relativt kort tid. Og regeringen har reageret på de vurderinger, der løbende er kommet ind fra myndighederne. Og derfor har jeg ikke noget grundlag for at kritisere myndighederne i den her sag.

Det, der er gjort, er gjort af hensyn til folkesundheden – den samlede befolknings sundhed – for at få os bedst muligt igennem denne globale sundhedskrise. Der er stadigvæk et stort arbejde foran os, men indtil nu har vi klaret os godt igennem.

Tak for ordet.